

‘Ik leerde al vroeg om zelf op
zoek te gaan, vragen te stellen’

Steeds weer nieuwe lagen

Meteen nadat we ons voor het interview in het museumcafé hebben geïnstalleerd, spreidt Carolien Croon een waaier van A4'tjes over tafel uit, foto's van jonge mensen in heel verschillende, expressieve poses. Ze wijst en noemt namen: 'Dit is Refelino, dit Wai Wai, hier Joenoës, en Chantal, dit is Maya, dit Cecile, dat Nineke en dit Thirza...' De portretten, vertelt Croon, zijn gemaakt door Cigdem Yuksel, voor een expositie die vanaf 9 februari te zien is: *Dit is mijn verhaal*.

Nelleke de Jong-van den Berg

'**W**e laten een dwarsdoorsnede zien van het hedendaags christendom in Nederland aan de hand van persoonlijke verhalen van achttien jongvolwassenen, over een kantelmoment in hun leven en steeds gekoppeld aan een bijbeltekst of een bijbelverhaal waaruit ze inspiratie en hoop putten. Twaalf verhalen hoor je via de audiotour bij een fotoportret, de zes andere verhalen in een video met beeld en animatie.'

Actuele verhalen

Verhalen vormen de rode draad in Carolien Croons opleiding en professionele leven. Ze studeerde theaterwetenschap aan de Universiteit van Amsterdam, met als specialisatie theatrale media. Daarna werkte ze onder meer als eindredacteur

jeugdtelevisie bij de NCRV en tien jaar als zelfstandig adviseur in de cultuur- en mediasector.

In die laatste periode ontwikkelde ze, een dag per week, crossmediale projecten voor *Het Klokhuis*. 'We maakten bijvoorbeeld een Klokhuis-serie over pesten, over de culturele en historische canon,

tellen. Dan ging ik het project extern financieren en als dat rond was, produceerde de redactie de serie.

Opdracht

Sinds september 2016 is ze directeur van het Bijbels Museum. 'Al mijn ervaring en alle verschillende rollen tot nu toe komen

Verhalen vormen de rode draad in haar opleiding en professionele leven

over scheiden, over *social design* – allemaal ontwerpen die én voor kinderen én maatschappelijk relevant zijn. Met maatschappelijke partners gingen we in gesprek over de inhoud en de redactie bedacht via welke media we het verhaal zouden ver-

in deze functie samen. Bij het Bijbels Museum hebben de verhalen natuurlijk altijd met zingeving te maken.' Het bestuur heeft haar een dubbele opdracht meegegeven: de programmering vernieuwen en het museum landelijk

zichtbaar maken. ‘Die twee doelen combineren we nu. We nodigen kunstenaars uit om nieuwe, op bijbelverhalen geïnspireerde kunst te maken, zoals in 2018 voor *Zondvloed nu*. En we geven de exposities zo vorm dat ze op reis kunnen. Ons partnernetwerk van locaties in het land groeit. *Zondvloed nu* heeft afgelopen zomer in de Haagse Kloosterkerk gestaan en daarna tot begin januari in Academiehuis de Grote Kerk in Zwolle. *Dit is mijn verhaal* start in Amsterdam en gaat dan ook op reis.’

Verhalen voor deze tijd

‘Bijna dagelijks lees je hoe veel jonge mensen vastlopen. Ze hebben geen kader meer, moeten alles zelf uitzoeken. Ze

curator viel al snel uit met een burn-out, en kort daarna viel ook een tweede uit. Gelukkig had zich toen net een student van de Reinwardt Academie (een hogeschool met opleidingen cultureel erfgoed en museologie, red.) als vrijwilliger gemeld. Die is toen ingestapt en het is een prachtig project geworden, met de titel *Look up, look up*. Daarmee sporen de curatoren de bezoekers aan op te kijken van hun schermpjes. In plaats van elkaar en onszelf alsmaar al swipend te bevestigen, moeten we ons weer de grote zijnsvragen stellen: waar komen we vandaan? Waar komt het licht vandaan? En elkaar dáárin bevestigen.

Ik vond dat een prachtig resultaat van wat voor ons ook een experiment was. Hoe

perspectief. Ik vind ze heel reflectief. Ze stellen zich vragen, kijken naar zichzelf en benutten alles wat in hun leven op hen afkomt om te groeien en zich te ontwikkelen. Dat vind ik een mooi voorbeeld voor mensen die op dit moment jong zijn en worstelen met de invulling van hun leven.

Het is een rijk project waarin het gaat over universele thema’s als vertrouwen, vrijheid en vergeving, thema’s die voor iedereen van belang zijn. De jongerenorganisatie van de Protestantse Kerk, JOP Jong Protestant, was zo enthousiast over voorproefjes van de verhalen, dat ze een selectie ervan willen gaan gebruiken als *conversation starters* in het jongerenwerk. Groepen kunnen dan de verdieping zoeken in het universele thema, in de bijbeltekst of in de combinatie van beide – precies waarvoor het bedoeld is.’

Hokjes

Zondvloed nu en *Dit is mijn verhaal* zijn mooie, vooral maatschappelijke relevante exposities. Moet ze desondanks weleens vechten tegen vooroordelen, bijvoorbeeld dat het Bijbels Museum nogal incrowd zou zijn, alleen voor christenen?

‘Dat komt wel voor, maar we hopen met onze projecten het tegendeel te laten zien. In *Dit is mijn verhaal* komen naast de Protestantse Kerk en de Rooms-Katholieke Kerk ook de Evangelische Broedergemeente, de Molukse Evangelische Kerk en verschillende oosters-orthodoxe kerken aan bod. We hoeven in deze tijd niet meer zo in hokjes te denken.’

Nieuw licht

Op de vraag of zij zelf als jongvolwassenen een kader had, antwoordt ze bedachtzaam: ‘Ik heb zeker een kader meegekregen, al was dat niet binnen een specifieke geloofsrichting. Ik leerde al vroeg om zelf op zoek te gaan, vragen te

‘We nodigen kunstenaars uit om nieuwe, op bijbelverhalen geïnspireerde kunst te maken’

kunnen kiezen wat ze willen, zelf hun leven vormgeven, maar dat geeft ook keuzestress en richtingloosheid. Vorig jaar zomer hebben we dat zelf ervaren. We nodigden drie van onze jonge vrijwilligers uit om op onze museumzolder een tentoonstelling in te richten met een keuze uit onze prentencollectie. Welk verhaal willen jullie aan jullie leeftijdsgenoten vertellen?

Met deze drie twintigers, een religiewetenschapper, een historicus met religiewetenschappen als master en een jonge vormgever die al als freelancer werkte, begonnen we op een inspiratiedag. Welke thema’s vinden jullie belangrijk voor jullie generatie? Welke kunst- en cultuuruitingen vind je inspirerend? En welke vormen?

Een van hen had rondgevraagd onder haar vrienden. Die hadden allemaal gezegd: ‘Het moet gaan over tijd en tijdsdruk en haast.’ Precies deze vrijwilliger-

konden wij onze vrijwilligers beter iets teruggeven dan door hen in een museale context ervaring te laten opdoen met vormgeving en zingeving?

Dit is mijn verhaal

Ook met de achttien jonge christenen die hun verhaal vertellen in *Dit is mijn verhaal* willen we inspireren. Wat ik zo prachtig vind: het zijn mensen uit allerlei verschillende christelijke tradities, maar de rode draad is het christelijk geloof en de Bijbel. Zij vertellen allemaal op een eigen, persoonlijke manier hoe zij met bijbelverhalen leven. Een theoloog zou de gekozen teksten misschien anders interpreteren, maar wat deze expositie laat zien is dat wij ons allemaal op onze eigen manier tot die verhalen mogen verhouden en ze van betekenis mogen laten zijn in ons leven.

De jongeren staan op een vaste geloofsbasis, zij hebben wél een kader en een

Joenoës

FOTOGRAF: CIGDEM YUKSEL

‘Sinds mijn achttiende weet ik: ik ben een verhalenverteller, ik wil het verhaal van de Molukkers in Nederland vertellen. Maar het theater is geen vetpot, dus ging ik in een spijkerbroekenwinkel werken. Maar ik werd er niet gelukkig van. Ik vroeg God me te laten zien waar ik hoor. Eigenlijk wist ik het al: ik word zielsgelukkig van een voorstelling, op mijn werk voel ik me leeg. Maar ik koos voor veiligheid. Ik heb een zoontje. Tot ik me realiseerde: stel dat ik er niet meer ben, wat gaan ze hem dan over mij vertellen? “Dat was Joenoës, dat was jouw vader, hij kaartte dingen aan, hij had liefde voor mensen, zo was jouw vader.” Toen wist ik: ik wil hem laten zien dat je moet doen waar je gelukkig van wordt.

Joenoës: ‘Een vogel heeft in de Molukse cultuur een bijzondere betekenis, daar verwijzen mijn tatoeages naar. Ik heb mijn zoon daarom ook ‘vogel’ genoemd.’

Van een oom op de Molukken kreeg ik een bijbel, in de inheemse taal. Die ben ik nu aan het leren. Op een dag herkende ik in een tekst de naam van mijn zoontje, Manue, vogel. Het was de tekst over de vogels die niet zaaien, niet oogsten en geen voorraadschuren vullen. Toen wist ik: waar maak ik me druk om.’

stellen. Zo kwam ik later in mijn leven uit bij het innerlijk, gnostiek christendom.

jes op hun plaats vallen. Het mooie van de Bijbel is dat je bij iedere nieuwe lezing nieuwe inspiratie vindt. Er valt dan

‘Dit is mijn verhaal is een rijk project waarin het gaat over universele thema’s’

Ik denk dat het leven één grote zoektocht is, een puzzel die nooit afkomt. Maar als je vragen stelt, kunnen er stuk-

als het ware nieuw licht op. Je bent op een bepaald moment in je leven, er spelen bepaalde thema’s. Daar komen vra-

gen uit naar voren, en de bijbelteksten voeren je dan naar inzichten die voor dat moment belangrijk zijn. Zo verdiepen teksten zich ook steeds verder. Op die manier bieden bijbelteksten mij ondersteuning in verschillende fasen van mijn leven. Ze kunnen dagelijks wisselen, maar ook heel lang bij me blijven, of terugkomen. Verzen die vaak terugkomen, zijn bijvoorbeeld: “Wie zijn leven verliest omwille van mij zal het behouden.” Daarin zit voor mij de kern van mijn bestaan. Ook troostrijk: “Waar twee of drie mensen in mijn naam samen zijn, ben ik in hun midden.” Het doet ertoe wat je doet, ook kleine acties doen ertoe. Ieder mens ontvangt energie, en straalt die weer uit. Het maakt uit waar jij je kracht uit put, en op welke manier je die in je omgeving verspreidt. Ik dwaal iedere dag af. Ieder moment. Met zo’n tekst kom ik terug bij de kern.

Maar ook de woorden van Paulus zijn vaak bij me. In mijn eigen woorden: “Wat ik doe dat wil ik niet, en wat ik wil dat doe ik niet.” Die woorden geven mij vertrouwen. Geen mens is perfect, dat is inherent aan het mens-zijn. Juist daarom moeten we blijven streven naar eenwording met de Geest. Daarvoor is zelfkennis essentieel. Saulus werd Paulus. Ieder mens wordt in zijn leven uitgenodigd om tot een dergelijke transformatie te komen, om zijn werkelijke naam te ontdekken.

Bijbelteksten geven je steeds nieuwe inzichten in je eigen rol in het leven, en in wie je ten diepste bent.’

Nelleke de Jong-van den Berg is tekstschrijver en redacteur. Zie www.bergindepolder.nl

Bij de opening van de expositie ‘Dit is mijn verhaal’ wordt een boek met dezelfde titel gepresenteerd: Dit is mijn verhaal. Jonge mensen over hun leven en de Bijbel, door Janneke Stegeman en Cigdem Yuksel (KokBoekencentrum, 2019).